

Kwaliteitskaart Burgerschap obs De Cirkel

Kaart	Burgerschapsonderwijs
Verantwoordelijke	Gedragsspecialist
Koppeling met kwaliteitsaspect inspectie	OR2; OP1; SK1;
Geëvalueerd	10-11-2022

Uitgangspunt

De school vormt een gemeenschap waar de hele schoolpopulatie kan oefenen met burgerschap. Leerlingen, leraren, directies én ouders.

Op onze website staat: "Net zoals de inwoners van Zuilen hebben onze leerlingen diverse culturele achtergronden. We zien de weerspiegeling van de wijk als waardevolle toevoeging bij het leren en de persoonlijke ontwikkeling van kinderen. Op school gaan we met elkaar om op basis van gelijkwaardigheid. We vertrouwen en respecteren elkaar. We vinden het belangrijk dat kinderen naast kennis en vaardigheden ook leren om zichzelf te zijn en om samen te werken en samen te leven, ongeacht culturele of levensbeschouwelijke verschillen." Het is ons doel om zichtbaar te werken aan het realiseren van een veilig pedagogisch klimaat en schoolcultuur vanuit deze waarden, waarbij aandacht is voor de identiteitsontwikkeling van onze leerlingen. De Cirkel is een veilige plek waar:

- Ons burgerschapsonderwijs doelgericht, samenhangend en herkenbaar aanwezig is in alle aspecten van ons onderwijs.
- Leerlingen op een veilige manier hun burgerschapsvaardigheden met elkaar kunnen oefenen.
- Ons eigen gedrag en voorspelbaar zijn, is daarbij belangrijk voor onze leerlingen. We zijn ons bewust van onze voorbeeldrol.

Wettelijke basis

De wet op burgerschap (2021) gaat uit van acht basiswaarden van de democratische rechtsstaat: *vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, begrip voor anderen, verdraagzaamheid, autonomie, verantwoordelijkheidsbesef, het afwijzen van onverdraagzaamheid en discriminatie.*

In deze kwaliteitskaart wordt beschreven hoe wij op obs De Cirkel werken aan de volgende aspecten uit de wet:

- **wetsartikel a** - nadrukkelijk en expliciet bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat;
- **wetsartikel b** - beschrijven hoe zij met hun leerlingen werken aan de sociale en maatschappelijke competenties die nodig zijn om te functioneren in een pluriforme democratische samenleving;
- **wetsartikel c** - borgen van aandacht voor en kennis van soorten van diversiteit op het niveau van groepen en individuen en het bevorderen van de acceptatie daarvan;
- **wetsartikel d** - vormgeven van de school als oefenplaats voor democratisch burgerschap.

Een veilig pedagogisch klimaat op school

We vinden het belangrijk dat onze leerlingen zich veilig voelen. Pas dan komen ze tot leren. Een duidelijke en

herkenbare structuur en een sfeer van vertrouwen zijn daarbij erg belangrijk. Daarom werken we aan één lijn in de school. Door veel aandacht te geven aan het vergroten van de sociale veiligheid, ontstaat er meer effectieve leertijd. Dit doen we tijdens de Vreedzame school lessen en in onderdelen van ons thematisch onderwijs. Maar ook in de omgang met elkaar gedurende de hele dag: tijdens het samenwerken bij andere lessen en vakken (inzet coöperatieve werkvormen; bewegingsonderwijs; theaterlessen) en in de kleine en de grote pauze. Gedurende de lesdag besteden wij aandacht aan:

- Hoe is een kind? Hoe gedraagt het kind zich naar anderen, naar de omgeving en naar de wereld? De sociale normen komen ook terug in het lesprogramma en zorgen samen voor de in de wet genoemde cultuur. Dit sluit aan bij **wetsartikel a**.
- Positieve conflictoplossing is één van de hoofddoelstellingen van het programma. Vanuit de lessen VS werken we aan structureel aanbod op gebied van sociale en maatschappelijke competenties, die nodig zijn om te functioneren in een pluriforme democratische samenleving. Dit sluit aan bij **wetsartikel b**.
- Er is ruim aandacht in het programma voor diversiteit en respect voor alle vormen van diversiteit. Het vermogen om je in een ander te kunnen verplaatsen en het belang van inclusie en bestrijden van uitsluiting en discriminatie komen sterk in het programma naar voren. Dit sluit aan bij **wetsartikel c**.
- Eén van de pijlers van het programma is het helpen vormgeven van de school tot een oefenplaats voor democratisch burgerschap en actieve participatie. Dit valt samen met **wetsartikel d** uit de wet.

De wet schrijft voor dat burgerschapsonderwijs **doelgericht, samenhangend en herkenbaar** aanwezig moet zijn en wordt beschreven vanuit visie, doelen, aanbod en evaluatie. De Vreedzame School heeft een theoretisch onderbouwde, heldere visie op **burgerschap** en vertaalt die naar de grote doelen die in de wet staan. Deze zijn in subdoelen uitgewerkt en gekoppeld aan structureel aanbod op het niveau van de school, de professional en de leerling.

Aanpak (uitwerking werkwijze en/of gebruikte methodiek)

Op de Cirkel werken we met het lesprogramma De Vreedzame School (VS). De VS is een longitudinaal opgebouwde methode voor de groepen 1 t/m 8 waarin lessen rondom **burgerschap** en **sociale vaardigheden** worden aangeboden. Met deze methode werken wij aan een goed pedagogisch klimaat. De lessen worden iedere week gegeven. In de werkgroep pedagogisch klimaat wordt het aanbod geëvalueerd en indien nodig bijgesteld (borging).

Het werken vanuit een goed pedagogisch klimaat is de basis voor het geven van goed onderwijs en staat beschreven in visie van de school.

Onze school werkt met een grondwet. Hierin staan sociale normen die passen bij de waarden uit de Nederlandse grondwet. Onze uitgangspunten zijn beschreven in [de grondwet van de Cirkel](#).

We werken met een werkgroep pedagogisch klimaat. De gedragsspecialist is voorzitter van de werkgroep pedagogisch klimaat. In deze werkgroep wordt besproken wat aandachtspunten voor de school zijn. Afhankelijk van het onderwerp gaan zij hierover met het team, de leerlingen en/of ouders in gesprek. Aanpassingen in beleid en/of afspraken wordt altijd gedaan in overleg en instemming met het team.

Ontwikkeldoel leerlingvaardigheden (wat willen we bereiken)

Wij werken als school aan een klimaat waarin we streven naar:

1. Leerlingparticipatie (een stem geven, democratie) en de school als oefenplaats
2. Een positief sociaal en moreel klimaat in klas en school
3. Sociale verbondenheid en de klas en school als een gemeenschap (relatie, contact!)
4. De invloed van leeftijdgenoten
5. Positieve conflictoplossing en mediatie als centraal thema
6. Het vastleggen van waarden en normen en deze zeer consequent invoeren, onderhouden en naleven

Gebruikte methodiek en doelen

De Vreedzame School is een basis voor een goed pedagogisch (leer)klimaat.

We vinden het belangrijk dat (de lessen van) de Vreedzame School niet op zich staan. Daarom verbinden we daar waar kan vakken en thema's met de thema's van de Vreedzame School.

De thema's van de Vreedzame School die jaarlijks worden aangeboden zijn:

Blok 1: [We horen bij elkaar](#)

Blok 2: [We lossen conflicten zelf op](#)

Blok 3: [We hebben oor voor elkaar](#)

Blok 4: [We hebben hart voor elkaar](#)

Blok 5: [We dragen allemaal een steentje bij](#)

Blok 6: [We zijn allemaal anders](#)

De informatie over deze blokken is te vinden via onze website.

Doelen van het programma:

- Gezamenlijke besluitvorming
- Conflicten oplossen
- Verantwoordelijkheid voor de gemeenschap
- Openstaan voor verschillen
- Democratisch ABC
- Kritische houding ontwikkelen
- Veilig sociaal klimaat en preventie en curatie van het pesten

Zodat:

School en klas als oefenplaats voor democratisch burgerschap, met een positief sociaal en moreel klimaat, waarin:

- *Kinderen een stem krijgen*
- *Kinderen zich gehoord en gezien voelen*
- *Iedereen op een positieve manier met elkaar omgaat*
- *Minder sprake is van handelingsverlegenheid bij leerkrachten*

Voor de vormgeving van deze inhoud zijn er in elke groep lesmappen met lessen voor het hele jaar. Hiermee realiseren wij een duurzaam aanbod.

In iedere groep is een Vreedzameschoolbord.

Tijdens de (grote) pauze wordt gewerkt met Beweegwijs. Met beweegwijs brengen we structuur in het buitenspelen en de gedragsregels. Iedere week is er nieuw spelaanbod. Leerlingen groep 8 worden opgeleid tot beweegwijscoach.

In groep 7 worden de leerlingen door de gedragspecialist opgeleid tot mediator. Een mediator heeft als taak mee te helpen conflicten tussen kinderen op te lossen.

Bij de Vreedzame School zit een evaluatie-instrument, dat leerkrachten bevrageert over de behaalde doelen bij leerlingen en de benodigde vaardigheden bij leerkrachten. Dit wordt gebruikt voor borging.

In december besteden we aandacht aan paarse vrijdag: De dag waarop scholen laten zien dat iedereen zichzelf mag zijn, en dat niemand gepest of uitgesloten wordt om wie die is. We gaan die dag vooral met kinderen in gesprek. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een [website met les-ideeën](#) en kant en klare lessen.

Informatie voor ouders/verzorgers

- Ouders worden betrokken bij het programma middels informatie in de nieuwsflits (waarbij wordt verwezen naar de kletskaarten op de website). De voorschoolse opvang werkt ook met de pedagogische- en burgerschaps-doelen zoals in de VS.
- Obs De Cirkel vormt samen met een aantal anderen scholen en organisaties uit de wijk, de Brede School Zuilen. Met deze verbreding wordt een samenhangende pedagogische aanpak ingevoerd in alle organisaties die actief zijn met jeugd en ouders in de wijk.
- VS en burgerschap speelt een rol bij ouderavond in maart 2023. Thema: School & opvoeden. Deze avond wordt georganiseerd in samenwerking met het buurtteam, JGZ en de wijkagent.

Scholing en financiën

Training Vreedzame school

- In 2020-2021 is het team begeleid en (opnieuw) geschoold om de visie en gekoppelde doelen te kunnen realiseren.
- Nieuwe teamleden worden door school ingewerkt en gecoacht. Ook sluiten zij aan bij scholing vanuit de Stichting SPO Utrecht.
- Regelmatig organiseert de school korte teamscholing rond het thema democratisch burgerschap.
- Vanuit de Stichting Vreedzaam wordt de gedragspecialist geschoold om de kinderen op te leiden tot mediators.
- Kosten ouderavond (evt. gastsprekers)

Bronnen

- [Pedagogisch klimaat - De Cirkel Utrecht](#)
- [Vreedzame School - De Cirkel Utrecht](#)
- [Waarom De Vreedzame School aansluit bij de aangescherpte wet burgerschapsonderwijs](#)
- <https://www.schoolveiligheid.nl/kennisbank/ijkpunten-voor-goed-burgerschapsonderwijs/>

